

Het ontwikkelen van veranderingsgerichte leiders

Niki Tshibaka en Dr. Daniel Brown
Vertaling: Mark de Boer

Inleiding

Jezus gaf een groepje van ongeveer 70 gewone mensen de opdracht om 'heen te gaan en alle volken tot zijn discipelen te maken' (Mattheüs 28:18-20). Veel van hun namen en wapenfeiten in het Koninkrijk zijn in de vergetelheid geraakt. Maar hun geloofsdaden zullen tot in eeuwigheid worden gevierd.

Ik ga ervan uit dat je, net als ik, Jezus' gebod om discipelen te maken wilt gehoorzamen, maar dat je misschien, als net zo'n gewoon mens als ik, jezelf vaak hebt afgevraagd: 'Hoe dan? Hoe maak ik discipelen die meer discipelen maken?' Er bestaan tijdloze Bijbelse principes en waarheden over discipelschap. Maar ik geloof dat elke generatie gelovigen opnieuw moet doorddenken en uitvinden hoe deze principes en waarheden worden toegepast op verschillende culturele, politieke, sociale, religieuze en economische omstandigheden in een steeds veranderende wereld. Het doel van dit stuk is om een aantal van die bijbelse principes aan te reiken die voorgangers en leiders kunnen helpen meer vruchtbaar en effectief te zijn in het maken van discipelen.

Voordat we verder ingaan op het 'maken van discipelen' is het van belang dat we een goede definitie van een discipel hebben. *Immers, hoe kunnen we een discipel 'maken' als we niet allemaal hetzelfde verstaan onder het begrip discipel?* Uiteraard kan een discipel van Jezus op verschillende manieren worden gedefinieerd. Maar ik stel het volgende voor: *Een discipel is iemand die in Jezus gelooft, een leerling van Jezus, een dienaar van Jezus en een volgeling van Jezus*¹. Ik wil ook een ander aspect benoemen dat vaak niet in onze omschrijving van een 'gemaakte' discipel wordt meegenomen. Een echte discipel van Jezus hoort ook een discipelmaker te zijn - iemand die discipelen maakt. **Elke discipelmaker is al een discipel, maar niet elke discipel is al een discipelmaker.**

Een discipelmaker vermenigvuldigt discipelen, door mensen tot geloof in Christus te brengen of ze te helpen groeien als gelovigen, leerlingen, dienaren en volgelingen van Jezus. Een van de belangrijkste doelen van de Kerk moet zijn om elke discipel te helpen een discipelmaker te worden. In dit stuk verwijs ik naar discipelmakers als veranderingsgerichte – transformationele - leiders. Ik denk dat die term helpt te benadrukken hoe cruciaal het is dat discipelen zich tot discipelmakers ontwikkelen. Discipelen zijn veranderd, maar discipelmakers brengen verandering. Discipelen hebben impact op het heden, maar discipelmakers (veranderingsgerichte leiders) brengen de toekomst van de Kerk voort. Daarom zullen we op de volgende pagina's verder ingaan op de vraag hoe we van een discipel een discipelmaker kunnen 'maken'. We behandelen drie onderwerpen: 1) het ontwikkelen van een cultuur van discipelmakers, 2) de kwaliteiten van een discipelmaker en 3) de mentaliteit van een discipelmaker.

HET ONTWIKKELEN VAN EEN VERANDERINGSGERICHTE CULTUUR

Het is vrijwel onmogelijk om veranderingsgerichte leiders voort te brengen zonder de juiste omgeving of cultuur. Op Antarctica zal je niet snel een appelboomgaard tegenkomen. Waarom niet? Appelzaden groeien niet in de sneeuw. We zullen net als een boer moeten begrijpen welke omstandigheden zorgen voor een geestelijk klimaat waarin veranderingsgerichte leiders kunnen groeien, gedijen en vermenigvuldigen. Hoe goed en hard we ook ons best doen, zonder een goed geestelijk klimaat of een geestelijk vruchtbare omgeving zullen er geen veranderingsgerichte leiders naar boven komen.

---

¹ Lukas 6:40, Johannes 2:11, Johannes 12:26

Dus hoe creëren we een geestelijk klimaat dat er daadwerkelijk voor zorgt dat veranderingsgerichte leiders kunnen opstaan in een plaatselijke kerk?
Het antwoord op die vraag begint met het opnieuw doordenken van de theologie van kerk-zijn.

Herbezinnen van onze ecclesiologie

In Johannes 2 veegde Jezus het tempelplein in Jeruzalem schoon en bestrafte de leiders die Gods huis in een marktplein hadden veranderd. De Joden waren woedend op Jezus omdat Hij hun zelfgecreëerde omgeving in de tempel overhoopgooide. Ze eisten een teken van zijn autoriteit. Jezus greep die kans aan om hen een teken te geven dat zo groots en zo raadselachtig was dat zelfs zijn eigen discipelen het niet begrepen.

Hij zei: 'Breek deze tempel af, en ik zal hem in drie dagen weer opbouwen' (Joh 2:19). De menigte stond versteld. *Hoe kon Jezus in drie dagen een tempel herbouwen waar honderden mensen bijna een halve eeuw aan hadden gewerkt?* Ze begrepen niet dat Jezus hen een nieuwe geestelijke werkelijkheid liet zien. Yahweh woonde niet langer in een stenen huis; hun Immanuel was uit de hemel neergedaald om onder hen te wonen in een huis van vlees en bloed. Hijzelf was nu de tempel van God. Het volk hoefde niet meer naar de tempel om God te aanbidden maar hoefde daarvoor slechts aan de voeten van Jezus te gaan zitten. Dit was een wereldschokkende openbaring, een mijlpaal in de geschiedenis. Door Jezus hoefde de Geest van God niet meer af en toe een tempel van steen en hout te vullen; Hij kwam permanent in tempels van vlees en bloed wonen.

Tot Jezus' komst leefde het volk van God met een 'tempelmentaliteit'. Volgens dit denken was de tempel Gods huis en een tastbare vertegenwoordiging van zijn aanwezigheid in Israël. Het gevolg was dat de tempel het centrum was van gebed, onderwijs, rituelen en geestelijke activiteit. Verder was het alleen aan mensen uit een bepaalde stam in Israël (de Levieten) om als priester in de tempel te dienen. Maar Jezus vestigde een nieuwe 'incarnationale' werkelijkheid – een nieuwe geestelijke orde waarin God zichzelf in Jezus verpersoonlijkte² en Jezus zichzelf in ons verpersoonlijkte. Daarmee legde Hij zijn heilige Geest in ons zodat wij (zijn Kerk) zijn Lichaam op aarde werden³. Omdat zijn heilige Geest in ons woont, zijn wij nu tempels van de levende God.

Vandaag de dag hebben veel gelovigen en kerken nog steeds de tempelmentaliteit. Ze blijven hangen in een denken waarin een gebouw het centrum van geestelijke activiteit is, waarvan ze geloven dat God daar aanwezig is, waar de meeste religieuze rituelen plaatsvinden en waar slechts een klein groepje de taak van leider heeft. Maar onze nieuwe incarnationale werkelijkheid noopt tot een radicale verandering in de organisatie en leiderschapsstructuur van de kerk en tot een nieuw geestelijk 'ecosysteem' – een die het mogelijk maakt dat de Kerk discipelmakers (veranderingsgerichte leiders) 'maakt'.

Tempelmentaliteit versus incarnationale werkelijkheid

Omwille van de eenvoud gebruik ik de termen 'tempelkerk' en 'incarnationale kerk', al begrijp ik goed dat elke kerk zich ergens tussen die twee beweegt. Het onderscheid tussen die twee is niet bedoeld als oordeel of als kritiek. Mijn bedoeling is eenvoudigweg om te laten zien hoe en waarom incarnationale kerken waarschijnlijk effectiever zijn dan tempelkerken in het voortbrengen van discipelmakers.

Locatie of identiteit?

Een tempelkerk verwacht de kerk met een gebouw of plek waar de mensen van God samenkomen. Een incarnationale kerk daarentegen begrijpt dat de kerk een levend lichaam van geest en vlees en bloed is, het volk van God.

---

² Joh 14:9b-11

³ Joh 14:16-18 en 20; 1 Kor 12:27; Kol 1:27

Jaren geleden ontdekte ik dat de cultuur die ik in mijn gemeente had laten ontstaan, beïnvloed was door het tempel-denken. Dat kwam door een klein zinnetje dat ik vaak gebruikte: 'ik ga naar de kerk'⁴. Door die uitdrukking te gebruiken communiceerde ik onbedoeld dat de kerk iets is waar we naartoe gaan – een gebouw of plek. Maar als het is zoals in de Schrift staat, dat wij nu de tempel van de heilige Geest zijn en het lichaam van Christus, dan is kerk geen plek maar eerder een identiteit⁵. Het is niet een gebouw waar we samenkomen, het is wie wij zijn.

Ik realiseerde me dat ik mijzelf en de gemeente moest helpen anders te gaan denken. Dus in plaats van te praten over 'naar de kerk gaan' legden we de nadruk op 'de kerk zijn'. Die simpele andere verwoording veranderde ons denken en het geestelijk klimaat in onze kerk. Hoe meer we het hadden over 'de kerk zijn', hoe meer we kerk begonnen te verbinden met wie wij waren als mensen van God en niet alleen met de plek waar we op zondag naartoe gingen.

Een activiteit of een levensstijl?

Een ander voorbeeld hoe het tempeldenken in onze taal was geslopen was een vraag die soms gesteld werd: *hoe was het zondag in de kerk?* Dat was natuurlijk een oprechte en onschuldige vraag, maar het liet wel een verkeerd perspectief zien, namelijk dat kerk alleen een zondagse dienst of activiteit zou zijn. Dus veranderden we opnieuw ons taalgebruik: '*hoe was het zondag in de kerk?*' werd '*hoe was de kerk deze week?*' Ik stel deze vraag nu elke zondag. En iedere keer vertellen een of meerdere gemeenteleden hoe God ze gebruikte als beeldrager van Jezus in de week ervoor, of ze geven een getuigenis van iets dat God ze heeft geleerd of voor ze heeft gedaan.

Kortom, een eenvoudige vraag heeft ons geholpen veel meer als een incarnationele kerk te functioneren en heeft gezorgd voor een geestelijk klimaat dat de ontwikkeling van veranderingsgerichte leiders ondersteunt.

Ik doe niets af aan het belang van zondagse diensten. Tempelkerken en incarnationele kerken hechten beide waarde aan een zondagse dienst. Maar de cultuur en structuur van tempelkerken heeft de neiging om aanwezigheid in de dienst als de belangrijkste geestelijke activiteit an de week te zien. Het gevolg is dat veel leden niet echt meedoen in belangrijke geestelijke of missionaire activiteiten buiten de wekelijkse dienst om.

Relationeel gefragmenteerd of verbonden?

Ontmoetingen tussen mensen in tempelkerken zijn vaak toevallig en oppervlakkig, omdat ze zich beperken tot de zondagse diensten. Relaties zijn over het algemeen gefragmenteerd en gaan niet diep. Een incarnationele kerk die niet gebonden is aan een plaats of activiteit benadrukt het proces van relaties en geeft veel gelegenheid aan mensen om met elkaar om te gaan, ook heel persoonlijk. In Handelingen 2:46-47 schrijft Lukas:

Elke dag kwamen ze (Jezus' discipelen) trouw en eensgezind samen in de tempel, braken het brood bij elkaar thuis en gebruikten hun maaltijden in een geest van eenvoud en vol vreugde. Ze loofden God en stonden in de gunst bij het hele volk. De Heer breidde hun aantal dagelijks uit met mensen die gered wilden worden.

De vroege kerk bracht veel veranderingsgerichte leiders voort. Lukas geeft wat inzicht in het waarom – ze vormden een frequente, intieme gemeenschap met de Heer en met elkaar. Het is zelfs zo dat de regelmaat van hun omgang met God direct gelinkt was aan de regelmaat van hun omgang met elkaar, en andersom. De voortdurende, diepe gemeenschap die ze samen en met de Heer vormden was een bron voor hun persoonlijke groei en het vermogen te vermenigvuldigen.⁶

---

⁴ Vgl Lukas 6:45b

⁵ 1 Kor 6:19

⁶ Heb 10:24-25 en Matt 18:20, Hand 2, Hand 4-23-31

Verwerkingsopdracht

Noem drie manieren waarop je gemeenschap en persoonlijke betrokkenheid van en voor de leden van je plaatselijke kerk zou kunnen stimuleren.

Een paar die dienen of iedereen dient?

In de tijd van Jezus werden de tempeldiensten en ceremonies door veel Joden bezocht, maar God gaf slechts een aantal (de Levieten) de opdracht om in de tempel te dienen. Vandaag de dag volgen de tempelkerken dat model nog steeds. Slechts een heel klein deel van de gemeente is actief betrokken in de dienst of in het werk. Gemeentelieden bezoeken de diensten en activiteiten vooral om er zelf door te worden opgebouwd of voor hun persoonlijke bediening. Ze geloven dat geestelijk werk aan slechts weinigen is gegeven door God - een uitverkoren clubje van 'superheiligen'. Ze begrijpen nog niet helemaal wat het gevolg is van de openbaring die Petrus kreeg, namelijk dat elke gelovige nu deel uitmaakt van Gods 'koninklijke priesterschap' (1 Petrus 2:9). Daarom kiezen ze zelf 'Levieten' uit hun midden om het geestelijk werk te doen. Een incarnationele kerk daarentegen begrijpt het priesterschap van alle gelovigen en doet haar best om de hele gemeente in beweging te krijgen voor geestelijk werk⁷. Haar leden hebben de waarheid omarmd dat het lichaam van Christus het beste functioneert als elk onderdeel zijn eigen unieke taak daarin zo goed mogelijk uitvoert. Geen enkel lid van het lichaam is misbaar. Elk deel is essentieel:

Een lichaam is een eenheid die uit vele delen bestaat; ondanks hun veelheid vormen al die delen samen één lichaam. Zo is het ook met het lichaam van Christus. ... God heeft nu eenmaal alle lichaamsdelen hun eigen plaats gegeven, precies zoals hij dat wilde. ¹⁹Als ze met elkaar slechts één lichaamsdeel zouden vormen, zou dat dan een lichaam zijn? ²⁰Het is juist zo dat er een groot aantal delen is en dat die met elkaar één lichaam vormen. ²¹Het oog kan niet tegen de hand zeggen: 'Ik heb je niet nodig,' en het hoofd kan dat evenmin tegen de voeten zeggen. ... Welnu, u bent het lichaam van Christus en ieder van u maakt daar deel van uit.⁸

Deze geestelijke metafoor van Paulus beschrijft een incarnationele kerk – een kerk waarin elk lid zijn of haar God-gegeven taak uitvoert.⁹

Het ontwikkelen van een cultuur van totale betrokkenheid is een uitdaging. Er is echter een aantal manieren om mensen te mobiliseren. Bijvoorbeeld door ons minder te richten op het gebruiken van mensen voor het uitvoeren van het kerkprogramma en meer op het gebruiken van het kerkprogramma voor het opbouwen van de mensen (bijv hun gaven en talenten, roeping, etc.). En in plaats van mensen te zoeken als vrijwilliger voor de activiteiten van de kerk, zou het veel beter kunnen werken om de kerk in te zetten als ondersteuning bij de geestelijke activiteiten van de mensen.

Een andere manier om meer betrokkenheid te creëren is door gemeentelieden te stimuleren om samen dingen op te pakken. Jezus zond zijn discipelen in tweetallen uit. Geestelijk werk is bedoeld om gezamenlijk te doen.¹⁰

Verwerkingsopdracht

Noem drie voorbeelden waarin jouw kerk een tempelmentaliteit laat zien in de systemen, processen, structuren, houding, waarden.

Welke drie veranderingen kun je aanbrengen in de systemen, processen, structuren, houding en/of waarden waardoor de kerk meer incarnationeel, meer als een lichaam wordt? Anders gezegd: welke drie veranderingen kun je in je cultuur of omgeving doorvoeren die helpen voor het ontwikkelen van veranderingsgerichte leiders?

⁷ 1 Kor 14:26

⁸ 1 Kor 12:12, 18-21, 27 (NBV)

⁹ Rom 12:3-8, 1 Kor 12:28-30

¹⁰ Matt 28:18-20, Luk 10:1

GEESTELIJKE KWALITEITEN VAN EEN VERANDERINGSGERICHTE LEIDER

Elke gelovige is geschapen met een eigen mix van talenten, gaven en roepingen, net zo uniek als een vingerafdruk. Dat betekent dat er altijd verschillen zullen zijn in de geestelijke gaven die veranderingsgerichte leiders moeten hebben om hun specifieke taak in het lichaam van Christus te kunnen uitvoeren. Desondanks volgt hier een niet-complete opsomming van geestelijke kwaliteiten die aan de basis staan van de ontwikkeling van elke veranderingsgerichte leider.

Het vermogen om te onderwijzen

Jezus zond zijn discipelen uit om discipelen te 'maken' door hen te 'leren' 'zich te houden aan' alles wat Hij hun opgedragen had (Mattheüs 28:19-20). Dat betekent dat veranderingsgerichte leider (discipelmakers) in staat moeten zijn om anderen niets meer of minder te leren dan wat God hun heeft geleerd (door bijvoorbeeld de heilige Geest, het Woord, andere leiders, levenservaring, enzovoorts)¹¹. Ze hoeven geen bijbelgeleerden of theologen te zijn¹².

Een manier om deze vaardigheid in je gemeente te ontwikkelen is door mensen tijdens een dienst 1) een bijbelgedeelte te laten overdenken en vervolgens met minstens twee mensen te laten delen wat ze ervan geleerd hebben, of 2) aan minstens twee anderen te vertellen wat Jezus die week in hun leven heeft gedaan.

Mocht je kringen of kleine groepen in je kerk hebben dan kun je naast of in plaats van de zondag voorstellen dat de deelnemers daar om beurten een korte overdenking geven.

Verwerkingsopdracht

Welke mogelijkheden kun je in je geloofsgemeenschap aanbieden zodat mensen kunnen oefenen in het leren aan anderen wat zij van Jezus hebben geleerd?

Noem drie leerstellingen (bijvoorbeeld: redding) en drie geestelijke gewoontes (bijvoorbeeld: gebed) waarvan jij vindt dat elke veranderingsgerichte leider (discipelmaker) die zou moeten kunnen leren aan anderen. Wat kun je doen om zeker te weten dat iedereen in jouw kerk die begrijpt en aan anderen kan overdragen?

Het vermogen de Bijbel te bestuderen en Gods stem te horen

Om anderen te leren wat God hen heeft geleerd moeten veranderingsgerichte leiders weten hoe ze de Bijbel kunnen bestuderen en hoe ze de stem van God en leiding van de heilige Geest kunnen herkennen¹³. Zonder het Woord en zonder de leiding van de Geest hebben discipelmakers anderen niets te vertellen¹⁴. Als discipelen discipelmakers willen worden moeten ze in staat zijn zichzelf en anderen te voeden. Daarom is het cruciaal dat elke plaatselijke kerk haar mensen leert hoe ze zelf bijbelstudie kunnen doen en hoe ze de stem van de heilige Geest kunnen leren onderscheiden. (Dat begint bij het lezen van het Woord en Gods stem herkennen in wat Hij al eerder gesproken heeft.)

¹¹ 2 Timotheüs 2:24

¹² Dit roept uiteraard de vraag op wat veranderingsgerichte leiders in het bijzonder (bv van leerstellingen en gewoontes) moeten weten voordat ze iemand kunnen discipelen. Voor dit stuk is mijn antwoord dat ze in ieder geval iets meer moeten weten dan degene die ze discipelen, of dingen moeten begrijpen die de ander nog niet begrijpt. In het *Discipleship & Leadership Training* programma komt dit onderwerp veel uitgebreider aan bod.

¹³ Een uitstekend en uitgebreid artikel over hoe de stem van God te verstaan dat je met discipelen kunt delen is *Hearing God* dat mijn vrouw Kelly Tshibaka schreef:

<http://thelighthousefellowship.org/home/media/documents/spiritual-insight/hearing-god/>

¹⁴ Joh 12:49, Joh 14:26, Psalm 32:8

Als kerken dat niet doen, zullen de gemeenteleden voor hun geestelijke ontwikkeling altijd afhankelijk blijven van hun voorgangers en kunnen ze niet zelfstandig groeien in hun relatie met God. De wekelijkse zondagse preek is genoeg geestelijk voedsel voor een maaltijd. Maar net als het lichaam kan de geest niet op een maaltijd per week teren.

Verwerkingsopdracht

Hoe zou jij een andere gelovige leren de stem van God te horen? Hoe zou jij een andere gelovige leren de bijbel te bestuderen? Wat zou je doen als jouw discipelen analfabeet zijn en de Bijbel niet zelf kunnen lezen?

Het vermogen persoonlijke relaties met discipelen op te bouwen

Jezus is 'de goede Herder' die 'zijn schapen bij hun naam kent' (Joh 10: 3 en 14). Hij kent hen en zij kennen Hem. Zo moeten veranderingsgerichte leiders persoonlijke relaties onderhouden met hun discipelen, hun karakter en overtuigingen kennen, hun worstelingen en overwinningen, hun sterktes en zwaktes.

Maar dat moet geen eenrichtingsverkeer zijn. De discipelmaker moet hen kennen, maar zij moeten hem ook kennen. Zij storten hun hart bij hem uit, en zo moet hij ook zijn hart aan hen laten zien. Zoals zij hun gedachten met hem delen, moet hij ook zijn gedachten met hen delen. Zoals zij hun pijn en angst delen, moet hij zijn pijn en angst met hen delen.¹⁵ Door zo'n dynamische, kwetsbare, transparante en wederkerige relatie gaan de schapen meer op hun herder lijken.

Ze beginnen iets te laten zien van het hart, het denken en karakter van hun herder; dan nemen ze steeds meer van zijn levenswijze over; en uiteindelijk worden ze zelf herders.

Stel je voor hoe het zou zijn als we niets over God zouden weten. *Hoe zouden we zoals Hij kunnen worden? Hoe zouden we een hart als dat van Hem kunnen krijgen, als Hij zijn eigen hart niet aan ons liet zien? Hoe zouden we als Hij kunnen gaan denken als Hij zijn gedachten niet aan ons bekendmaakt?* Wij kunnen als de Vader worden omdat hij ervoor gekozen heeft zich aan ons bekend te maken, door een intieme, wederzijdse relatie met Hem. Zo moeten veranderingsgerichte leiders diepe, wederzijdse relaties met hun discipelen opbouwen omdat in zo'n relatie het meest geleerd wordt en echte verandering kan plaatsvinden.¹⁶

Verwerkingsopdracht

Hoe goed ken je de mensen die je discipelt? Hoe goed kennen ze jou? Wat voor praktische stappen kun je ondernemen om elkaar dieper te leren kennen?

Het vermogen om lief te hebben als Jezus

De misschien wel belangrijkste eigenschap die veranderingsgerichte leiders moeten hebben is het vermogen om van anderen te houden zoals Jezus van ze houdt¹⁷. Dit vereist liefde die geduldig, vriendelijk, vergevend, nederig, niet-egoïstisch, hoopvol, trouw en onuitputtelijk is. Liefde die discipelmakers ertoe dringt hun leven af te leggen voor anderen. Liefde die ertoe leidt dat ze voor hun vijanden bidden en hen omarmen.¹⁸ Zonder die liefde zal niets wat een veranderingsgerichte leider doet blijvende vrucht dragen.¹⁹

Voor dat soort liefde hebben we de kracht en genade van de heilige Geest nodig, maar het is tegelijkertijd iets wat je kunt leren. Het is een vermogen dat een veranderingsgerichte leider bewust en doelgericht moet ontwikkelen, onder andere door consequent in anderen te investeren. 'Waar je schat

¹⁵ Joh 11:14-15, 32-37

¹⁶ 1 Kor 4:15-17

¹⁷ Joh 13:34-35

¹⁸ 1 Kor 13:4-8, Joh 15:13, 1 Joh 3:16, Matt 5:44-45

¹⁹ 1 Kor 13:1-3, 13

is, daar zal ook je hart zijn.' (Mattheüs 6:21). Wanneer veranderingsgerichte leiders hun grootste schat (hun leven) gaan investeren in mensen, zal hun hart volgen. Hoe meer ze investeren in anderen (door hen te dienen, voor ze te bidden, in hun behoeften te voorzien, enzovoorts), hoe meer hun liefde voor mensen zal groeien en hoe beter ze worden in het maken van discipelen.

Verwerkingsopdracht

Welke drie concrete stappen kun je nemen om jezelf (en de mensen die je discipelt) te helpen groeien in het (door de Geest bekrachtigde) vermogen om van anderen te houden zoals Jezus van ons houdt?

Het vermogen om anderen te zien zoals God ze gemaakt heeft

Een veranderingsgerichte leider moet in staat zijn heen te kijken door wie mensen op dit moment zijn om hen te zien zoals God ze gemaakt heeft. Dit vereist een mate van onderscheidend vermogen en andere vaardigheden zoals het horen van Gods stem en het bouwen van intieme, wederkerige relaties.

Dat gezegd hebbende: mensen zijn geen eendimensionale wezens. We zijn geschapen naar het beeld van God, en net zoals onze Schepper bestaan we uit meerdere lagen, meerdere dimensies. Het is niet nodig dat een veranderingsgerichte leider alles weet en doorziet van de unieke identiteit in Christus van hun discipelen. Hun verantwoordelijkheid is eenvoudigweg om hen verder te brengen in het levenslange proces van ontdekken wie ze zijn in Christus en hoe Hij ieder van hen heeft gemaakt om zijn beeld op aarde te weerspiegelen.

Jezus gaf een voorbeeld in deze geestelijke vaardigheid door de manier waarop hij de visser Simon discipelde. Toen Jezus Simon uitnodigde een van zijn discipelen te worden, zei hij dat Simon voortaan Petrus ('rots') genoemd zou worden en een visser van mensen zou worden²⁰. Jezus stuurde Simon op een ontdekkingsreis naar hoe God hem geschapen had. Het resultaat was dat Simon Petrus ontdekte dat hij ook een apostel, evangelist, genezer, wonderdoener, een pijler van de vroege Kerk en een martelaar was²¹.

Het is belangrijk dat een veranderingsgerichte leider een of meerdere kanten van de unieke identiteit in Christus van zijn discipel onderkent. **Want juist in het ontdekken wie we zijn in Christus leren we hoe we geroepen zijn om te leven voor Christus.**²²

Een praktische manier om een veranderingsgerichte leider te helpen bij het ontwikkelen van deze vaardigheid is door hen onderwijs aan te reiken over de gaven en werken van de heilige Geest zoals in Romeinen 12:6-8, 1 Korinthe 12 en Efeze 4:11-13. Een algemeen begrip van deze gaven en werken maakt het makkelijker voor leiders om ze te herkennen in de mensen die ze discipelen.²³

Verwerkingsopdracht

Welke drie Bijbelgedeelten heeft God jou gegeven die verschillende aspecten van jouw identiteit in Christus beschrijven? Welke drie dingen kun je doen om meer te leven naar wat God zegt over wie jij bent in Christus?

Denk aan iemand die je discipelt of wilt gaan discipelen. Zoek een of twee gedeelten uit de bijbel op die God je heeft gegeven over deze persoon. Wat zeggen deze gedeeltes over diens identiteit in Christus?

²⁰ Joh 1:42, Matt 4:18-20

²¹ Luk 6:12-16, Joh 21:18-19, Hand 2:14-41, Hand 3:1-10, Gal 2:9

²² Richteren 6:12, Joh 1:47

²³ Zie onder andere de serie 'Ministry Gift Mixes' van Dr Daniel Brown (ctw.coastlands.org) en de serie 'Spiritual Gifts' van Kelly Tshibaka (<http://thelighthousefellowship.org/kelly-tshibaka/>)

Het vermogen anderen te helpen te leven volgens hun God-gegeven identiteit

Ik las eens een geweldig verhaal over het beroemde beeldhouwwerk van koning David van Michelangelo. Het schijnt dat iemand die erg onder de indruk was van dit artistieke wonder aan de maker Michelangelo vroeg: 'hoe heb je in hemelsnaam zo'n meesterwerk kunnen maken uit een ruw stuk marmer?' Michelangelo antwoordde: 'Dat was gemakkelijk. ... Het enige dat ik heb gedaan is alles weghakken dat niet op David leek.'²⁴

Of het verhaal echt is gebeurd is niet zeker, maar het antwoord van Michelangelo is een prachtige omschrijving van een andere vaardigheid die veranderingsgerichte leiders moeten hebben. Naast het vermogen anderen te helpen een dieper begrip van hun identiteit in Christus te krijgen, moeten veranderingsgerichte leiders hen ook kunnen helpen te leven in lijn met die God-gegeven identiteit. Anders gezegd: deze leiders moeten niet alleen de 'David' in een stuk steen zien, ze moeten ook alles kunnen weghakken dat er niet als 'David' uitziet.

Hoe dat geestelijke beeldhouwen er in de praktijk uitziet zal per geval variëren. Maar het vereist op z'n minst dat, net als Michelangelo, veranderingsgerichte leiders in staat zijn verschillende tools (de heilige Geest, de Bijbel, de Kerk, geestelijke gaven zoals profetie of bevrijding, leermomenten, relevante training, etc) te gebruiken om hun stukken steen te bewerken tot de 'Davids' zoals God ze bedoeld heeft.

Wanneer leiders hun leven delen met de mensen die ze discipelen, zal God hen gelegenheden geven om samen met Hem die dingen weg te hakken in het leven van hun discipelen die niet in lijn zijn met hun identiteit in Christus.

Verwerkingsopdracht

Bedenk iemand van wie God je iets van hun identiteit in Christus heeft laten zien – bijvoorbeeld: een gever, een bemoediger, een leider, leraar, etcetera. Welke drie dingen kun je doen om hem/haar te helpen groeien in het leven volgens die identiteit? Anders gezegd, wat kun je doen om alles wat niet 'David' is weg te hakken zodat alleen 'David' overblijft?

---

²⁴ <http://quoteinvestigator.com/2014/06/22/chip-away/#more-9231>

DE MENTALITEIT VAN EEN VERANDERINGSGERICHTE LEIDER

Tot nu toe hebben we geleerd dat we voor het voortbrengen van veranderingsgerichte leiders een klimaat moeten scheppen waarin ze zich kunnen ontwikkelen en waarin ze een aantal geestelijke vaardigheden onder de knie te krijgen. Daarnaast moet een veranderingsgerichte leider een Bijbelse mindset hebben, een Koninkrijksmentaliteit, die zijn benadering van discipelen maken bezielt en vormgeeft. In Romeinen 12:2 schrijft Paulus dat we 'onszelf niet moeten aanpassen aan deze wereld, maar veranderen door uw gezindheid te vernieuwen, om zo te ontdekken wat God van u wil en wat goed, volmaakt en hem welgevallig is.'

Het ontwikkelen tot veranderingsgerichte leider betekent een verandering in alle denkpatronen over discipelschap die niet overeenkomen met de gedachten en wil van God. Als een aankomend veranderingsgerichte leider zijn perspectief op discipelen maken laat aansluiten bij dat van de Heer, zal zijn denken worden vernieuwd (veranderd) en zal hij meer vrucht zien in het maken van discipelen. Dit derde en laatste deel gaat in op een aantal denkpatronen die samen de mentaliteit van een vruchtbare veranderingsgerichte leider vormen.

Discipelen maken is een opdracht, geen verzoek

Jezus zei: 'Ga en maak alle volken tot mijn discipelen' (Mattheüs 28:19). Hij zei dat niet als een suggestie, maar als een opdracht. Hij bedoelde niet te zeggen dat discipelen maken een geestelijke vrijetijdsbesteding of hobby zou zijn, nee, het was een heilige taak.

De vroege Kerk verspreidde zich exponentieel door het Romeinse Rijk omdat de eerste volgelingen van Jezus hun denken aan dat van Hem spiegelde. Het gevolg was dat ze voortdurend op zoek waren naar kansen om 'iedereen die ze tegenkwamen, dichtbij en veraf, in deze levensstijl te trainen' (Mattheüs 28:18-20, The Message). Veranderingsgerichte leiders hebben diezelfde instelling. Ze zoeken voortdurend naar gelegenheden om ongelovigen tot discipelen te maken en om discipelen in discipelmakers te veranderen.

Verwerkingsopdracht

Welke drie dingen kun je doen om meer ruimte in je leven (bv: tijd, energie) te krijgen voor het maken van discipelen?

Elke discipel is geroepen om een veranderingsgerichte leider te worden

Elke gelovige krijgt de opdracht om discipelen te maken, en discipelen maken vereist leiderschap²⁵. Daarom begrijpen veranderingsgerichte leiders dat leiderschap in het Koninkrijk van God niet is voorbehouden aan een select gezelschap, maar dat het de roeping is van elke volgeling van Jezus. Maar ze begrijpen ook dat, hoewel elke discipel geroepen is om te leiden, niet iedereen dat op dezelfde manier doet. Een veranderingsgerichte leider die een profeet is zal anders discipelen dan een leraar, en een veranderingsgerichte leider die bemoedigt zal dat weer anders doen dan een geveer. God heeft ogen en oren beide gemaakt om het lichaam te dienen, maar ieder verschillend.²⁶

Dus, een veranderingsgerichte leider in een kamer vol discipelen ziet een kamer vol discipelmakers, die allemaal zijn geroepen om leiding te geven op een manier die past bij hun eigen, unieke ontwerp en functie in het lichaam van Christus²⁷. Met dat in het achterhoofd is hij bezig om vissers tot vissers van mensen te maken, prostituees tot pastoren en moordenaars tot missionarissen.

²⁵ Matt 28:19

²⁶ 1 Kor 12:12-31

²⁷ Rom 12:3-8, 1 Kor 12:28-30

Verwerkingsopdracht

Bedenk iemand waarvan je aanvankelijk niet dacht dat die het potentieel had om een veranderingsgerichte leider te worden. Welke drie dingen kun je doen om die persoon tot discipelmaker te maken, nu dat je weet dat elke volgeling van Jezus een veranderingsgerichte leider kan worden?

Discipelschapsrelaties hebben een houdbaarheidsdatum

Discipelmakers begrijpen dat elke volgeling van Jezus bezig is met een levenslang proces van heiliging dat pas klaar is als we bij onze Redder in de hemel komen²⁸. Het is daarom niet de verantwoordelijkheid van de discipelmaker om 'perfecte' discipelen af te leveren. Hun taak is slechts om anderen te trainen en onderwijzen zoals de Heer hen heeft getraind en onderwezen²⁹. Er zal echter een moment komen waarop de discipelmaker zijn discipel(en) weinig tot niets meer kan leren, of waarop hun geestelijke ontwikkeling beter verder kan gaan in relatie met andere veranderingsgerichte leiders.

Veranderingsgerichte leiders begrijpen dus dat discipelschapsrelaties vaak een houdbaarheidsdatum hebben. Nadat Johannes de Doper Jezus had onthuld als de langverwachte Messias, verlieten twee van zijn discipelen hem voor Jezus. Johannes had ze zo ver gebracht als hij kon³⁰. Hij had ze gedoopt met water, maar Jezus zou ze dopen met de 'heilige Geest en met vuur'.³¹

Een paar jaar later kwam Jezus op datzelfde punt met zijn discipelen toen Hij zei: 'Ik noem jullie geen slaven meer, want een slaaf weet niet wat zijn meester doet; vrienden noem ik jullie, omdat ik alles wat ik van de Vader heb gehoord, aan jullie bekendgemaakt heb.'³² Dus zelfs Jezus bereikte een eindpunt met zijn discipelen, het punt waarop Hij alles aan hen had overgedragen dat de Vader Hem had gevraagd hen te leren. Het was tijd om de mantel van discipelschap door te geven aan iemand anders: de heilige Geest.

Het is zelfs zo dat hun geestelijke ontwikkeling zou zijn belemmerd als Jezus zijn discipelen niet had overgedragen aan de zorg van de heilige Geest: 'Werkelijk, het is goed voor jullie dat ik ga, want als ik niet ga zal de Pleitbezorger (Trooster, Advocaat, Raadsman, Helper) niet bij jullie komen, maar als ik weg ben, zal ik Hem (de heilige Geest) jullie zenden.' (Johannes 16:7 NBV).

Veranderingsgerichte leiders omarmen zo'n manier van denken en accepteren dat hun rol als discipelmaker in het leven van iemand niet voor eeuwig is maar voor een bepaalde periode.

Het doel is discipelen los te laten en uit te zenden

Omdat discipelschapsrelaties eindig zijn, is het logisch dat er een verantwoordelijkheid is om discipelen los te laten en uit te zenden. Veranderingsgerichte leiders onderkennen dat ze aan het eind van een discipelschapsrelatie hun discipelen moeten loslaten en uitzenden zodat ze 1) gaan doen wat anderen voor hen gedaan hebben, en 2) van anderen kunnen leren die hen in een nieuwe fase van hun geestelijke groei begeleiden. Jezus liet zijn discipelen niet eenzaam en stuurloos in de steek. Hij droeg ze over aan zijn heilige Geest en zond ze uit om meer discipelen te maken³³. Discipelmakers zijn geen hobbyisten of verzamelaars. Ze snappen dat ze hun mensen niet zomaar moeten *wegsturen* maar moeten *uitzenden* naar anderen die met hen verder kunnen.

---

²⁸ 2 Kor 3:18

²⁹ Matt 28:19

³⁰ Joh 1:35-42

³¹ Luk 3:16

³² Joh 15:15

³³ Joh 16:7, Hand 1:8, 2:1-4

Discipelen maken is pijnlijk, kostbaar en het waard

Jezus deed geen water bij de wijn over wat het betekent om Hem te volgen. Hij waarschuwde iedereen die zijn discipel wilde worden om eerst de kosten te berekenen. Hem volgen betekent namelijk onder andere jezelf verloochenen, je kruis opnemen (en niet je badhanddoek) en Hem achternagaan naar Golgota. (Lukas 9:23-24, Lukas 14:25-33). En dus schrijft Paulus later: 'Ik ben met Christus gekruisigd, ikzelf leef niet meer maar Christus leeft in mij' (Galaten 2:20 NBV).

Als het worden discipel van Jezus al zo'n kostbare aangelegenheid is, dan is het worden van discipelmaker dat des te meer. Dat is ook duidelijk te lezen in het Nieuwe Testament en vooral in het boek Handelingen. Uit Lukas' verhaal van Petrus en Johannes voor het Sanhedrin kun je afleiden dat, als zij niet over Jezus hadden gesproken maar Hem gewoon in het geheim hadden gevolgd, ze ook niet vervolgd zouden zijn. (Handelingen 4:16-22). Met Paulus was dit hetzelfde: als hij was gestopt met het verspreiden van het Evangelie en discipelen maken, dan had hij waarschijnlijk niet de vele doodsb bedreigingen, slaag en valse beschuldigingen hoeven doorstaan. (Handelingen 23:12-22, 24:1-21, 2 Korinte 11:25).

Veranderingsgerichte leiders kennen de kosten van het maken van discipelen; het kan uitmonden in valse beschuldigingen, bedreigingen, afwijzing of verraad door mensen die ze willen helpen³⁴ en zelfs in de dood³⁵. Maar deze leiders geloven ook dat de beloning voor het maken van discipelen veel groter is dan de kosten³⁶. Hun discipelen zijn de kroon op hun werk.³⁷

Zij moeten groter worden, en ik kleiner

Johannes de Doper riep hartstochtelijk uit: 'Jezus moet groter worden, en ik kleiner.' (Johannes 3:30 NBV). Hij keek ernaar uit dat de bediening van de Messias die van hemzelf zou overstijgen, want dat zou betekenen dat hij zijn opdracht had vervuld – hij had de weg gebaad voor de Heer³⁸. Jezus liet een soortgelijk hart voor zijn discipelen zien: 'Waarachtig, ik verzeker jullie: wie op mij vertrouwt zal hetzelfde doen als ik, en zelfs meer dan dat, ik ga immers naar de Vader.' (Johannes 14:12 NBV).

Zowel Jezus als Johannes de Doper leren ons dat veranderingsgerichte leiders niet gericht zijn op hun eigen macht of positie, maar op het belang van degenen die hen volgen in het werk in Gods Koninkrijk. Kerkvader Augustinus vatte dit perspectief prachtig samen toen hij dit schreef:

De eer van de wereld gaat voorbij ... het grijpen naar de macht gaat voorbij ... Ik ben niet van plan om opgeblazen mijn dagen te slijten in kerkelijke functies: ik denk aan de dag dat ik verantwoording moet afleggen voor de schapen die de Prins van Herders aan mij heeft toevertrouwd ... Begrijp mijn angst, want ik ben zeer bevreesd.³⁹

Veranderingsgerichte leiders wassen de voeten van hun discipelen met de handdoek van dienstbaarheid en investeren hun leven in de hoop dat hun discipelen hen voorbijstreven in vruchtbaarheid. Ze maken hun formele positie ondergeschikt aan de geestelijke groei van hun discipelen en zijn bereid die te delen of los te laten als dat betekent dat zij verder kunnen komen.

Verwerkingsopdracht

Noem drie manieren waarop je iemand die je discipelt kunt helpen jou voorbij te streven in zijn of haar geestelijke ontwikkeling, of in een positie kan helpen te komen die groter is dan die van jezelf.

Hoe kun jij je huidige formele positie of functie delen met je discipelen?

³⁴ Matt 26:14-16, Hand 18:4-6

³⁵ Hand 7:57-60, Hand 12:2

³⁶ Hand 5:41

³⁷ 1 Thess 2:19

³⁸ Joh 1:23

³⁹ Peter Brown, *Augustine of Hippo* (UCP, 2000, p203)

CONCLUSIE

Het ontwikkelen van discipelmakers is de roeping van elke gelovige en elke kerk. Het was nooit de bedoeling van Jezus dat dit de taak zou zijn van een select gezelschap 'geestelijk superieure' heiligen. Hij bedoelde het als opdracht voor iedereen die zegt bij Hem en zijn Koninkrijk te willen horen. Vandaag de dag zijn veel kerken echter het geestelijke equivalent van een WK-finale: duizenden mensen op de tribunes, maar slechts een handvol mensen op het veld.

Hiervoor zijn minstens drie redenen te noemen: ten eerste, de toeschouwers zijn niet gevraagd om mee te doen met het spel; ten tweede, ze denken dat ze niet goed genoeg zijn om mee te spelen; ten derde, velen van hen willen de wedstrijd liever voor de lol bekijken dan de inspanning plegen eraan mee te doen.

Net als de toeschouwers bij de WK-finale zitten veel christenen aan de kant te kijken naar het werk van de groei van het Koninkrijk van God, terwijl er maar een paar 'begaafde' of 'geroepen' mensen op het veld staan en betrokken zijn bij de 'wedstrijd' van het maken van discipelen. Net als die toeschouwers doen die christenen niet mee in die 'wedstrijd' omdat 1) ze nooit zijn gevraagd of het ze nooit is toegestaan mee te spelen; 2) ze denken dat ze niet 'goed genoeg' of 'begaafd genoeg' zijn om te spelen; en/of 3) ze bekijken de wedstrijd liever voor hun plezier dan dat ze mee willen doen (ze willen liever gediscipeld worden dan dat ze discipelen maken).

Maar dit is niet wat Jezus voor ogen had voor zijn kerk. In Gods Wereldkampioenschap speelt iedereen mee omdat iedereen op zijn of haar eigen manier is bekrachtigd door de heilige Geest om 'de wedstrijd te spelen'. Er zijn geen toeschouwers! De enigen op de bank zijn de wolk van getuigen die ons zijn voorgegaan en die ons aanmoedigen.

Jezus heeft elke discipel geroepen om een veranderingsgerichte leider te worden, om een WK-speler te worden: de wereldwijde opdracht om alle volken tot discipelen te maken. Misschien spelen we niet allemaal op dezelfde positie. Misschien hebben we niet allemaal dezelfde kwaliteiten. Maar we zijn allemaal geroepen om te spelen. Dat is onze taak. Het is ons voorrecht. Het is ons geboorterecht.